

Catalunya no té relleu per al totxo però la indústria pot accelerar el repunt

IRREPETIBLE. LA CONSTRUCCIÓ HA GENERAT UNS INCREMENTS DEL PIB DIFÍCILMENT REPETIBLES ■■■ **DIVERSIFICACIÓ.** L'ESTRUCTURA PRODUCTIVA DE CATALUNYA ÉS PROU FLEXIBLE PER AGUANTAR, DIUEN ELS EXPERTS

BERTA ROIG
BARCELONA

La recerca d'un nou patró de creixement ha estat un discurs constant els darrers anys. Fins i tot quan la construcció marcava rècords, ja s'apuntava la necessitat de preparar el relleu i ara, quan l'activitat residencial ha frenat de còp i el món sencer està sumit en una profunda crisi de creixement i de confiança, cal preguntar-se si s'han fet els deures. En altres paraules, té Catalunya sectors alternatius que puguin tirar de l'economia al mateix ritme que ho ha fet el totxo? «Aquest és el gran repte, però a curt termini no sóc optimista; no hi ha un relleu clar i les perspectives per als pròxims dos o tres anys no són bones, perquè el paper que cobria la construcció era molt gran», contesta el professor del Departament d'Economia d'ESADE Fernando C. Ballabriga.

Aquest és el sentiment general entre els experts consultats per *Dossier Econòmic*: ara toquen anys durs, entre d'altres coses perquè, com destaca el director del Departament d'Economia de la UPF, José García Montalvo, «en situacions de desacceleració no es produeixen reorganitzacions sectorials immediates». Però, a més, segons l'edició del juny de l'informe *Situació actual i perspectives de les regions d'Espanya*, que elabora la xarxa de recerca Hispalink i que s'ha presentat aquesta setmana a la Cambra de Comerç de Barcelona, Catalunya ho pot tenir més magre que altres territoris de l'Estat espanyol. «En èpoques de creixement, les regions avançades creixen més que la mitjana però, al contrari, en situacions de crisi acostumen a patir més: com més industrialitzada està una regió més pateix», destaca el president d'Hispalink, Antonio Pulido. L'informe d'Hispalink situa la previsió de creixement del PIB català per

Les xifres

1,9%

Creixement previst per Hispalink per a Catalunya aquest 2008. L'any que ve l'augment del PIB serà de l'1,7%.

6.384,5 M€

És la quantitat facturada a l'exterior el 2007 per exportacions industrials d'alt nivell tecnològic (el 13,2%).

22,52%

Segons un informe de la Generalitat, aquest és el percentatge d'empreses innovadores a l'Estat que són catalanes.

a aquest 2008 en l'1,9%, i en el 1,7% el 2009, per sota de la mitjana espanyola (*vegeu gràfic*). L'activitat industrial «és molt més sensible al cicle exterior», hi afegeix el director d'Estudis Econòmics i Fiscals de Foment del Treball, Salvador Guillermo. A més, Catalunya es ressentirà amb més intensitat de la davallada del sector de

Nous sectors

VIURE DE L'AERONÀUTICA?

L'aposta per sectors emergents i estratègics, com, per exemple, la biotecnologia o l'aeronàutica, és un element a tenir en compte en la generació d'un nou patró de creixement, però els experts coincideixen a destacar que aquest camí no pot substituir altres activitats més tradicionals. Una dada que ajuda a exemplificar això és que, per exemple, la indústria aeronàutica factura aproximadament uns 150 milions d'euros l'any,

per la construcció, per al qual Hispalink preveu creixements negatius els pròxims tres anys.

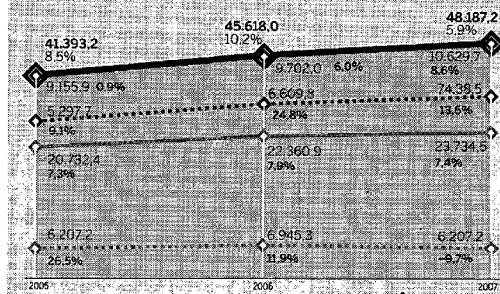
BONA BASE. Amb tot, el mateix Pulido reconeix que aquesta base industrial pot ajudar Catalunya a tenir una recuperació més ràpida. «Trigarà menys a reactivar-se per la capacitat d'adaptació de l'economia catalana, que al final del 2009 podria començar a veure la llum». Aquesta és la base que destaca l'exconseller d'Indústria i actual professor de l'IESE Antoni Subirà. «Catalunya té un conjunt d'indústries diversificades, avançades i amb una clientela molt internacionalitzada, i això ens permet pensar que superarem aquesta situació», diu. Subirà es mostra convençut que aquesta base pot acabar actuant com a compensador de la construcció.

En aquests mateixos sentit, la tècnica del Departament d'Estudis Econòmics de la Cambra de Comerç de Barcelona Anna Belmonte destaca que «Catalunya té una base industrial més sòlida que fa uns quants anys, ha fet un ajust i ara està en una situació prou competitiva». Però, tot i aquesta confiança en la indústria, en general la percepció és que, a curt termini, «la situació és complicada perquè

Panorama de la indústria a Catalunya

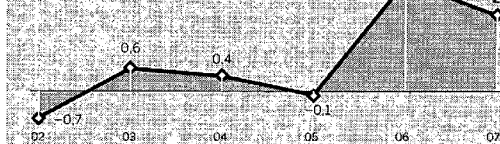
Exportacions de productes industrials per contingut tecnològic

Xifres en milions d'euros; variació en percentatge

PIB industrial

Dades en percentatge PIB

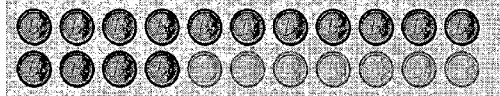
Evolució de la inversió industrial

Dades en percentatge

Facturació sector industrial a Catalunya

140.000 milions d'euros

Exportacions industrials gener-febrer 2008: ↑ 10% respecte al 2007

Font: IDESCAT i Observatori de Prospectiva Industrial

L'ACTIVITAT EXPORTADORA ES POT VEURE ALENTIDA PER LA FORTALESA DE L'EURO

la indústria o certs serveis puguin agafar aquest lideratge», tal com destaca el president de la patronal Cecot, Antoni Abad. I és que, com diu Abad, «hem de tornar a una situació d'economia real, perquè el fort recorregut d'aquestes darreres anys potser ha tingut un punt d'artificiositat». Queden, a més, reptes pendents. D'entrada, les dades d'exportacions de la indústria han estat relativament positives els darrers mesos, tot i que, com reconeix el director de l'Observatori de Prospectiva Industrial de la Generalitat, Joan Miquel Hernández, «és veritat que, durant el 2007 i el 2008, l'activitat industrial es modera i això genera dubtes sobre si podrà agafar el relleu, i aquesta és una pregunta complicada de contestar; però el que és clar és que la indústria tira i encara mostra unes dades positives». Amb un consum intern molt debilitat, la possibilitat de traslladar una part de la demanda a l'exterior

resulta determinant, tot i que aquí poden jugar en contra «el diferencial d'inflació, els elevats costos laborals unitaris i la impossibilitat de devaluar la moneda per ser més atractius», destaca Ballabriga.

Ningú no posa en dubte l'alt grau d'obertura de l'economia catalana –que a la força és una mostra de competitivitat– però alhora calen nous plantejaments. «En la mesura que cada vegada és més important tenir xarxes globals de producció, també cada vegada és més important parlar de segments de producció. Cal que deixem de parlar dels sectors més tradicionals i fixem-nos en aquells segments en què podem ser més competitius», explica el catedràtic d'Economia de la UB, Joan Tugores. En aquest sentit, Tugores creu que exemples com Suïssa o Àustria poden ser un referent a seguir per a Catalunya perquè, com Alemanya, disposen d'un teixit industrial en què predominen pimes molt especialitzades.

«Durant aquests anys, el sector de la construcció ha atret una part molt important de la inversió que buscava altes rendibilitats, però

ara aquests diners poden tornar a altres activitats més productives», destaca Antoni Subirà. Aquest pot ser un element positiu que serveixi per animar el desenvolupament en la indústria, tot i que, com destaca Salvador Guillermo, «la inversió sol ser relativament sensible a la situació econòmica i, si veus que la demanda s'alentix, intentaràs evitar un excés de producció».

ENGANXATS. A més, García Montalvo destaca un altre element que juga contra aquesta equació, i és que hi ha molts diners enganxats en crèdits al sector immobiliari. «En aquest temps, el capital que ha anat a finançar la indústria no arriba ni a la meitat del que ha anat destinat a l'activitat immobiliària», hi afegeix. També ho veu així el president de Pimec, Josep González, per a qui això agreuja encara més la situació de restricció en l'accés a finançament per part de les empreses.

LA GENERACIÓ D'OCCUPACIÓ SERÀ MÉS LENTA I AIXÒ POT ALENTIR EL CONSUM

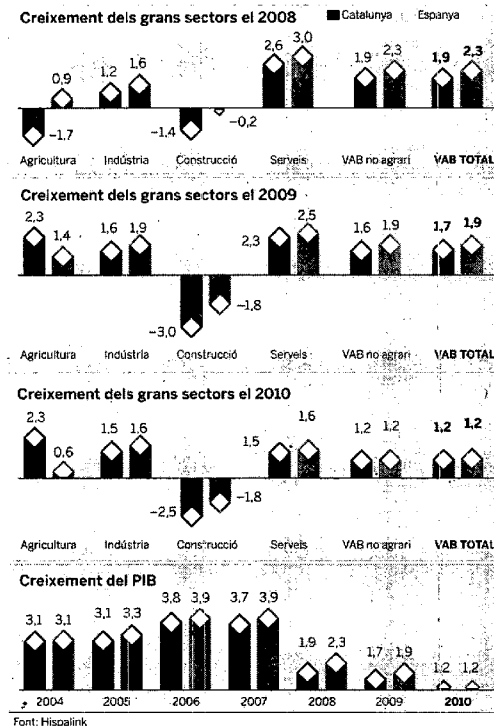
Això, hi afegeix el líder de la patronal de la petita i la mitjana empresa, complica «pensar en la capacitat expansiva de la indústria».

I a tot això, què passa amb l'ocupació? El caràcter expansiu en mà d'obra de la construcció residencial ha fet un paper determinant en la creació de nous llocs de treball i alhora en l'activació d'un panorama propens a l'augment del consum. Aquest pot ser l'altre moll de l'os. «El consum intern és fonamental, perquè representa més d'un 60% del PIB, i, si prescindint de la construcció residencial, que pesa molt menys, ja patim, sense aquest consum és per posar-se a tremolar», diu Ballabriga.

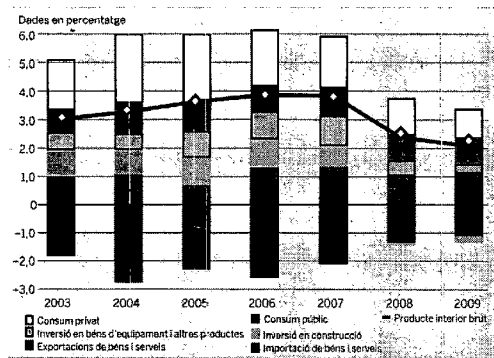
Per tant, l'evolució del mercat de treball és clau i, de nou, la substitució resulta complicada. «Per més que la indústria s'activés del tot, no podria crear la mateixa ocupació que la construcció», afirma González. Per això, les polítiques d'impuls de l'obra pública, i especialment de la rehabilitació –en què l'ús de la mà d'obra també és intensiu–, resulten vitals. En aquest mateix punt, Tugores creu que tot això «s'haurà de complementar amb altres sectors com els serveis, en què cal, però, buscar noves vetes de mercat».

Independentment d'aquestes opcions, el que resulta evident per a tots els experts consultats és que a curt termini, és a dir els pròxims dos o tres anys, el que toca és patir. L'ajust és brusca i comportarà baixes, tot i que després es pugui remuntar el vol. I Catalunya està més ben situada per fer-ho? Segons l'exposició feta per Antonio Pulido sobre la base de

Previsions de creixement a Catalunya

Components de la demanda al PIB espanyol (03-09)

les dades d'Hispalink, el cas català pot ser més similar al dels EUA, on la frenada està essent molt més brusca però on s'espera que la recuperació sigui més ràpida.

L'aposta per la R+D+i pot ser clau en aquest procés i en aquest sentit són esperançadores les dades aportades pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa en un informe elaborat per Acció en què es posa de manifest que una de cada quatre empreses innovadores de l'Estat espanyol és catalana. Per això, Tugores incideix en la necessitat que l'Administració aguditi el seu suport en aquesta matèria i serveixi d'impuls a les empreses que han agafat aquest camí.

Des de les patronals s'hi afegeix també que, en l'horitzó més pròxim, han de tenir un pes clau la reforma laboral i l'avenç cap a una major flexibilitat. «Hi ha d'haver un canvi d'actitud, una posada al dia de les relacions entre empreses i treballadors», diu Antoni Abad. I el que queda fora de dubte és que, per més que es puguin posar les bases per a una recuperació més o menys ràpida i efectiva, els creixements espectaculars viscuts els darrers anys a remolc de la construcció trigaran molt a repetir-se. «De fet, un creixement del 4% per a una economia desenvolupada és un fet poc habitual», recorda Montalvo.

Arguments per veure el got mig ple o mig buit

JOSEP GONZÁLEZ
PRESIDENT DE PIMEC

Un escenari que no ajuda a remuntar

«Estem en una situació de davallada del consum i, per tant, de la producció, i les empreses estan patint molta restricció en l'accés al crèdit i rebavem la inversió mentre la inflació puja. I, en aquest escenari, el BCE està apostant més per controlar l'escalada de preus que per mesures de reactivació de l'economia, que és el que necessiten més Catalunya i Espanya», diu González.

ANTONI ABAD
PRESIDENT DE LA CECOT

«Cal refundar les bases de la competitivitat»

El president de la Cecot creu que cal refundar les bases de la competitivitat. «Hem de fer reformes clares perquè el diferencial d'inflació no s'expliqui amb el preu del petroli», destaca. Abad aposta per una reforma laboral que marqui les noves pautes i veu difícil que, a curt termini, la indústria es pugui situar com a substitut de la construcció.

ANTONI SUBIRÀ
EXCONSELLER I PROFESSOR DE L'ESE

La indústria pot ser la base de la recuperació

«Hem de confiar en el paper de la indústria; tenim el referent d'Alemanya, on mai no s'ha abandonat la política industrial i això ha estat clau per a la recuperació de l'economia», afirma l'exconseller d'Indústria. Amb tot, Subirà creu que «triguem a tenir creixements tan alts perquè la situació als mercats financers és la que és i requereix el seu temps».

JOAN MIQUEL HERNÁNDEZ
OBSERVADOR I PROSPECTIVA INDUSTRIAL

La salut i la competitivitat de la indústria són bones

«És cert que el sector industrial està experimentant moltes modificacions els darrers mesos però recuperarà unes sendes de creixement raonables els pròxims mesos», diu Hernández. Amb tot, descarta una crisi com la viscuda al final dels anys vuitanta, d'arrel industrial, i que va disparar les taxes d'atur. «En general, la indústria ha fet els deures», diu.

SALVADOR GUILLERMO
SERVEI D'ESTUDIS FOMENT DEL TREBALL

La diversificació pot ajudar a esmorteir el cop

Guillermo reconeix que pensar en un efecte de relliu és complicat ara mateix, però alhora considera que «la indústria catalana està prou diversificada i això és positiu perquè permet que els ajustaments quedin més esmorteïts». Guillermo creu que caldrà seguir l'evolució de l'ocupació com a element clau en la reactivació del consum intern.

JOAN TUGORES
CATEDRÀTIC ECONOMIA UB

Cal buscar noves vetes de mercat en els serveis

«Es parla de créixer un miserable 1,5% o un 2%, però jo prefereixo tenir una base sòlida que un 4% basat en el toboc», diu el catedràtic de la UB. Tugores creu que la indústria no podrà assumir tota la generació d'ocupació i, per això, aposta per desenvolupar nous segments en els serveis detectant les noves demandes de la societat.

JOSÉ GARCÍA MONTALVO
DEPARTAMENT ECONOMIA UPF

Indústria i serveis no poden compensar l'atur

«Seria il·lús pensar que els aturats de la construcció podran anar als serveis i a la indústria, en què també estan prescindint de treballadors», diu Montalvo. El professor de la UPF destaca que la gran pregunta que cal fer-se ara és si la indústria continuarà essent capaç d'exportar per compensar la caiguda del consum intern.

FERNANDO C. BALLABRIGA
PROFESSOR DEPT. ECONOMIA ESADE

El relliu és complicat; vénen anys durs

El professor d'ESADE creu que el sector exterior està massa concentrat en sectors de baixa i mitjana tecnologia, i també molt centrat en l'àrea d'Europa, la qual cosa hi resta força. Ballabriga creu que la inversió es frena en èpoques de desacceleració i que hem de preveure creixements molt baixos.

ANTONIO PULIDO
PRESIDENT D'HISPALINK

Ara toca patir més que altres territoris

En la presentació a Barcelona de la darrera edició de l'informe *Situació actual i perspectives de les regions d'Espanya*, el president d'Hispalink va destacar que Catalunya patirà més aquest procés de desacceleració, però que alhora pot experimentar una recuperació més ràpida pel seu teixit productiu.

ANNA BELMONTE
SERVEI D'ESTUDIS CAMBRA BARCELONA

La indústria i els serveis poden tirar de l'economia

«Catalunya té una base industrial més sòlida després d'haver viscut un ajust i, d'altra banda, el sector serveis també està en una bona posició, sobretot en activitats enfocades a empreses que s'han desenvolupat molt», diu Belmonte. Aquesta pot ser una base per garantir el nou creixement, destaca.